

# Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/40025,Relacja-z-uroczystosci-obchodow-72-rocznicy-wyzwolenia-niemieckiego-obozu-koncen.html>  
2022-10-07, 21:10

## Relacja z uroczystości obchodów 72. rocznicy wyzwolenia niemieckiego obozu koncentracyjnego Dachau

**Nie wolno zapominać, nie po to, by się mścić, lecz by dać świadectwo prawdzie. Naród który traci pamięć ginie.**

**(Jan Paweł II - Papież)**



Nabożeństwo w intencji ofiar obozu. Fot. Dariusz Arsen



Byli więźniowie i uczestnicy uroczystości. Fot. Dariusz Arsen



Przemarsz z flagami narodowymi. Fot. Dariusz Arsen



Polscy uczestnicy uroczystości. Fot. Dariusz Arsen

W niedzielę, 30 maja 2017 r. na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego – obecnie Gedenkstätte Dachau – odbyły się oficjalne uroczystości upamiętniające 72. rocznicę wyzwolenia tego obozu dnia 29 kwietnia 1945 r. przez żołnierzy amerykańskich.

Polskę reprezentował Konsul Generalny Pan Andrzej Osiak i Konsul do spraw Polonii Pan Robert Zadura. Była także reprezentacja z Biura do Spraw Kombatantów oraz Osób Represjonowanych w osobie Pani Magdaleny Sawki. Instytut Pamięci Narodowej reprezentowało Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa w osobie Anny Jagodzińskiej. W uroczystości licznie uczestniczyli Polacy z Polskiej Misji Katolickiej z biało-czerwonymi flagami, by przypomnieć, że największą grupę narodowościową więźniów Dachau stanowili właśnie Polacy. Niestety, kilkuletnie starania Polonii w Monachium o odpowiednie do liczby polskich więźniów upamiętnienie ich w j. polskim na głównym miejscu pamięci w obozie nie znalazły zrozumienia w Międzynarodowym Komitecie Dachauowców (CD) sprawującym pieczę nad



Oktarz polowy na terenie obozu. Fot. Dariusz Arsen



W imieniu polskiej delegacji wieniec składa dr Anna Jagodzińska z Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN. Fot. Dariusz Arsen



Wieniec od poszczególnych narodowości. Fot. Dariusz Arsen



Polscy harcerze – uczestnicy uroczystości. Fot. Dariusz Arsen

byłym obozem. Jedynym większym znakiem w j. polskim jest tablica umieszczona w 1972 r. na ścianie Kaplicy Śmiertelnego Lęku Chrystusa przez polskich kapłanów, byłych więźniów Dachau. Napis przypomina, że co trzeci z zamęczonych w Dachau więźniów był Polakiem, a co drugi z polskich księży w obozie oddał swoje życie. Ponadto na uroczystości przybyli polscy harcerze w mundurach galowych, uczniowie i nauczyciele Polskiej Szkoły w Monachium, m.in. z Panią Genowefą Białkowską.

Po ekumenicznym nabożeństwie hołd ofiarom obozu oddano najpierw przy krematorium, by następnie przy biciu dzwonu, znajdującego się na terenie Gedenkstätte Dachau, w marszu „Białych róż” przejść na plac apelowy i oficjalnych przemówień. Uroczystość składania wieńców pod Ścianą Pamięci Narodów zakończyła obchody kolejnej rocznicy wyzwolenia KL Dachau. W imieniu Instytutu Pamięci Narodowej wieniec został złożony w asyście harcerzy polskich z Monachium.

## **DACHAU**

W pobliżu miasteczka Dachau w Bawarii, po dojściu Adolfa Hitlera do władzy, piętnaście kilometrów na północny-zachód od Monachium, 22 marca 1933 roku z rozkazu Heinricha Himmlera, w prymitywnych barakach dawnej fabryki prochu, nad rzeką Amper założono pierwszy obóz koncentracyjny w Niemczech – Dachau. Podstawą jego istnienia – jak i późniejszych obozów koncentracyjnych – było rozporządzenie o ochronie narodu i państwa z 28 lutego 1933 roku. Powstał na specjalnie w tym celu wybranym bagnistym terenie, o niezdrowym, wilgotnym klimacie. Szczególnie dokuczliwe było to jesienią i zimą, gdy więźniowie godzinami musieli stać na placu apelowym. Profesor Eugeniusz Romer w swej ekspertyzie geograficznej z 11 grudnia 1945 roku, złożonej w poczet dowodów w procesie Rudolfa Hössa, pisał: Miejsca typu Dachau [...] życie od lat tysiąca omijało, a contrario czyhała tam śmierć.

Dachau z dwóch powodów zasługuje na szczególną uwagę: był najstarszym, istniejącym od 1933 roku obozem koncentracyjnym, traktowanym przez Niemców jako wzorcowy (Musterlager) dla powstających obozów koncentracyjnych, w którym szkolono kadry SS-manów do powstających obozów koncentracyjnych na terenie Niemiec i tych zakładanych na terenie krajów Europy okupowanych przez Niemcy. Dachau był także centralnym ośrodkiem eksterminacji duchowieństwa z podbitych przez Niemcy krajów Europy, a przede wszystkim duchowieństwa polskiego, które traktowano ze szczególnym okrucieństwem.

W Dachau uwięziono przeszło 250.000 ludzi w tym 40 000 Polaków. Wolności doczekało 33 000 więźniów w tym 10 000 Polaków. Z polskich duchownych z liczby uwięzionych 1777

zginęło 868 na ogólną liczbę uwięzionych księży 2720 i 1030 zmarłych.

W 1965 roku z inicjatywy byłych więźniów powstało Muzeum Pamięci Dachau, udostępniono pomieszczenia więzienne dla zwiedzających. W byłym budynku gospodarczym można obejrzeć wystawę dotyczącą historii i funkcjonowania obozu w latach 1933-1945, także film dokumentalny z dnia wyzwolenia obozu.

Od 2005 r. funkcjonuje jako Muzeum KZ-Gedenkstätte Dachau (Obóz Koncentracyjny – Miejsce Pamięci Dachau).

Mottem Muzeum jest droga więźnia , a zwiedzający powinni tę drogę przejść.

Zbudowany na terenie obozu klasztor karmelitański „Heilige Blut” oraz kaplice chrześcijan różnych wyznań i Żydów, czynią z byłego obozu miejsce modlitewnej zadumy nad „misterium iniquitatis” XX wieku.

W imieniu Biura Pamięci Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej dziękuję Konsulowi Generalnemu RP w Monachium Andrzejowi Osiakowi oraz Panu Konsulowi Robertowi Zadurze za wszelką pomoc udzieloną mojej osobie podczas uroczystości 72. Rocznicy wyzwolenia KL Dachau.

Anna Jagodzińska

st. specjalista w Biurze Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Warszawie